

**Resultater af undersøgelse af omfanget og karakteren af seksuel chikane og krænkelser begået mod praktikanter i medie- og kommunikationsbranchen
– udkast 22. oktober 2020**

INDLEDNING

Danmarks Journalistforbund satte i 2018, i kølvandet på #MeToo, en undersøgelse af seksuel chikane i gang. Undersøgelsen viste, at 10,6 procent af respondenterne svarede ja til at have været blevet krænket seksuelt inden for de sidste 10 år. Inden for de sidste 12 måneder før undersøgelsen svarede 4,7 procent, at de er blevet krænket. Markant flere kvinder (17,6 procent) end mænd (2,4 procent) rapporterede at have været udsat for krænkelser. Blandt dem, som var blevet seksuelt krænket inden for de sidste 12 måneder, rapporterede studentermedhjælpere og praktikanter det højeste antal krænkelser. Herefter kommer studerende og tidsbegrænsede ansatte.

(<https://journalistforbundet.dk/sites/default/files/inline-files/RAPPORT%20TeamArbejdsliv.pdf>). Denne undersøgelse har ikke brugt de metoder, der er bedst til at afdække det reelle omfang af seksuel chikane.

Vi satte os i KVINFO for at undersøge, hvordan det ser ud for praktikanter i mediebranchen lige nu og her, for at stille nogle mere konkrete spørgsmål, og dermed lave en grundigere afdækning i den mest udsatte gruppe, end 2018-undersøgelsen gjorde. Danmarks Medie- og Journalisthøjskole indvilligede i at sende spørgeskemaet ud til studerende på de fire forskellige uddannelser, der senest har afsluttet deres lønnede praktik. RUC og SDU, der også har journalistuddannelser, blev også tilbudt at deltage, og SDU takkede ja.

METODE OG DATAGRUNDLAG

I denne undersøgelse tager vi afsæt i den nyeste forskning og anerkendte metoder til reelt at afdække omfang, karakter og konsekvenser af seksuel chikane og sexismen. Ny forskning og flere undersøgelser i kølvandet på #MeToo fra bl.a. fagforeninger viser, at vi ofte kun ser toppen af isbjerget i undersøgelser af seksuel chikane (Se mere om fagforeningernes undersøgelser her i KVINFOs oversigt <http://KVINFO.dk/organisationernes-reaktion-paa-metoo/>). Et eksempel på dette, ser vi hos Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, der hvert andet år undersøger danskernes arbejdsmiljø i den store spørgeskemaundersøgelse "Arbejdsmiljø og Helbred". Her stilles spørgsmålet "Har du været udsat for seksuel chikane de seneste 12 måneder"? Det svarede 3,6 procent af de adspurgte ja til i 2018.

Forskningen peger bl.a. på, at hvis man spørger til seksuel chikane som sådan frem for til konkrete hændelser, der opleves som krænkende, så rapporteres der om langt færre hændelser (Borchorst & Agustín 2017: <https://vbn.aau.dk/da/publications/seksuel-chikane-paa-arbejdspladsen-faglige-politiske-og-retlige-sp>). Hvis man alene stiller et generelt spørgsmål om seksuel chikane, risikerer man et stort fortolkningsspænd, for hvad er seksuel chikane? Det er der ikke enighed om og man får derfor nogle svar, der i højere grad afspejler en holdning og samfundsdiskurs end den egentlige forekomst. Fx viser en undersøgelse fra CBS, at personer med forskellige køn opfatter begrebet sexchikane forskelligt (Muhr et al 2018: https://cbswire.dk/wp-content/uploads/2019/01/Report_SH-at-CBS_draft3_slm.pdf).

Metodisk er det derfor mere retvisende at stille spørgsmål om konkrete hændelser, som gør det lettere for respondenterne at forholde sig nøgternt til og uden fortolkning huske hændelserne og dermed også besvare i overensstemmelse med de faktiske erfaringer med chikane og krænkelser (Dette anbefales også af Institut for Menneskerettigheder: https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/~%2019_02922-8%20imr_status_koen_web%20pdfUA%20446903_1_1.pdf).

I denne undersøgelse stiller vi både spørgsmålet "Har du været udsat for seksuel chikane (I din praktik)" og til en række konkrete hændelser. Spørgsmålene vi benytter har været brugt i andre spørgeskemaundersøgelser:

- "Knæk Tonen", der er en undersøgelse af trivsel, ligestilling og seksuel chikane blandt PROSAs medlemmer på IT-studerende, foretaget af KVINFO i samarbejde med PROSA.
- "Knæk koden", der er en undersøgelse af trivsel, ligestilling og seksuel chikane blandt PROSAs medlemmer på IT-arbejdspladser, foretaget af KVINFO i samarbejde med PROSA.
- Institut for Menneskerettigheders spørgeskema om "Uønskede seksuelle hændelser og tilnærmelser blandt medarbejdere.

Vi spørger endvidere til, hvem der har udsat praktikanterne for seksuel chikane samt de konkrete hændelser, fordelt på køn.

Vi har ud over de konkrete spørgsmål også stillet en række baggrundsspørgsmål vedr.:

- Køn
- Alder
- Seksualitet
- Etnicitet
- Uddannelsesinstitution
- Uddannelsesretning
- Type praktiksted

Vi præsenterer ikke resultaterne opdelt op uddannelse eller uddannelsesinstitution, da nogle uddannelser er meget små, og det giver for få besvarelser til at sikre anonymitet.

Vi har også spurgt til seksualitet, 91 procent har angivet at være heteroseksuelle, 6,2 procent biseksuelle, 2,1 procent homoseksuelle og 0,7 procent andet. Vi præsenterer ikke resultater fordelt på seksualitet, da alle andre kategorier end heteroseksuel har for få respondenter til, at vi dels kan sige noget meningsfyldt og dels kan sikre anonymitet. Det samme gør sig gældende hvad angår etnicitet, hvor 99,3 procent angiver at være majoritetsetniske, der her bruges som en samlebetegnelse for mennesker med dansk eller vestlig oprindelse.

Vi rapporterer resultaterne opdelt på hhv. mænd og kvinder. Vi har i spørgeskemaet også spurgt til andre køn, men ingen af respondenterne har angivet at være andre køn.

Datagrundlag

Spørgeskemaet er blevet sendt ud til 314 studerende fra fire forskellige uddannelser på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole og fra journalistuddannelsen på SDU. 143 studerende har besvaret det fulde spørgeskema, 99 af dem er kvinder og 44 er mænd. Den samlede svarprocent er 46 procent – til sammenligning var svarprocenten 23 i 2018-undersøgelsen. Vi kan ikke sige, om undersøgelsen som sådan er repræsentativ for hele gruppen af praktikanter, da vi ikke har en samlet beskrivelse af gruppen, for eksempel om køn- og aldersfordeling, etnicitet, seksualitet osv. Vi ved heller ikke, om man er mere eller mindre motiveret for at svare alt efter, om man har været udsat for seksuel chikane eller ej. KVINFO opfordrede alle til at svare, og vi har også fået en del svar fra mennesker, der ikke har været udsat for seksuel chikane eller krænkelser. Men selv med disse forbehold giver undersøgelsen et solidt billede af de oplevelser, de praktikanter, der lige har været i praktik, har haft.

Undersøgelsen har endvidere haft to kvalitative elementer:

- Interview med syv personer, der har udfyldt spørgeskemaet og tilkendegivet, at de gerne ville deltage i et opfølgende interview.
- Fritekstfelter.

UNDERSØGELSENS RESULTATER

Når vi ser på det overordnede spørgsmål om seksuel chikane, svarer 16 procent, at de været udsat for seksuel chikane på deres praktikplads. Tallene dækker over, at 20 procent af kvinderne har været udsat for seksuel chikane og 7 procent af mændene. Det er interessant, at 9 personer svarer "Ved Ikke" på spørgsmålet (Tabel 1).

Tabel 1	Kvinder		Mænd		I alt
	Antal	Procent	Antal	Procent	
Ja, en gang	10	10 %	3	7 %	13
Ja, 2-5 gange	10	10 %	0	0 %	10
Ja, månedligt	0	0 %	0	0 %	0
Ja, ugentligt	0	0 %	0	0 %	0
Ja, dagligt	0	0 %	0	0 %	0
Nej	71	72 %	40	91 %	111
Ved ikke	8	8 %	1	2 %	9
Total	99	100 %	44	100 %	143

Vi har spurgt de studerende, hvem udsatte dem for seksuel chikane og har givet mulighed for at angive mere end en person. Resultaterne viser, at det i langt overvejende grad er mænd, der har udsat både mandlige og kvindelige praktikanter for seksuel chikane (tabel 2). Kollegaer og ledere er dem, der hyppigst har udsat praktikanterne for seksuel chikane.

Tabel 2	Kvinde udsat for			Mand udsat for		
	Mand	Kvinde	I alt	Mand	Kvinde	I alt
Min nærmeste leder	3	0	3	0	0	0
En anden leder	3	0	3	1	1	2
En kollega	11	0	11	1	0	1
En kilde	3	0	3	0	0	0
En ekstern samarbejdspartner	3	0	3	0	0	0
Anden/andre	2	0	2	0	0	0
Total	25	0	25	2	1	3

DE KONKRETE HÆNDELSER

Hvis vi ser på de konkrete hændelser, vi har spurgt til, er der samlet set 44 procent, der har været udsat for en eller flere af hændelserne. Det samlede tal er dog ikke tal, der siger meget, da der er dobbelt så mange kvinder som mænd, der har besvaret spørgeskemaet, og samtidig er der en større andel af kvinder end mænd, der svarer, de har været udsat for en eller flere hændelser.

Undersøgelsen viser, at 50 procent af kvinderne har været udsat for en eller flere af hændelserne. Det samme gælder for 27 procent af mændene.

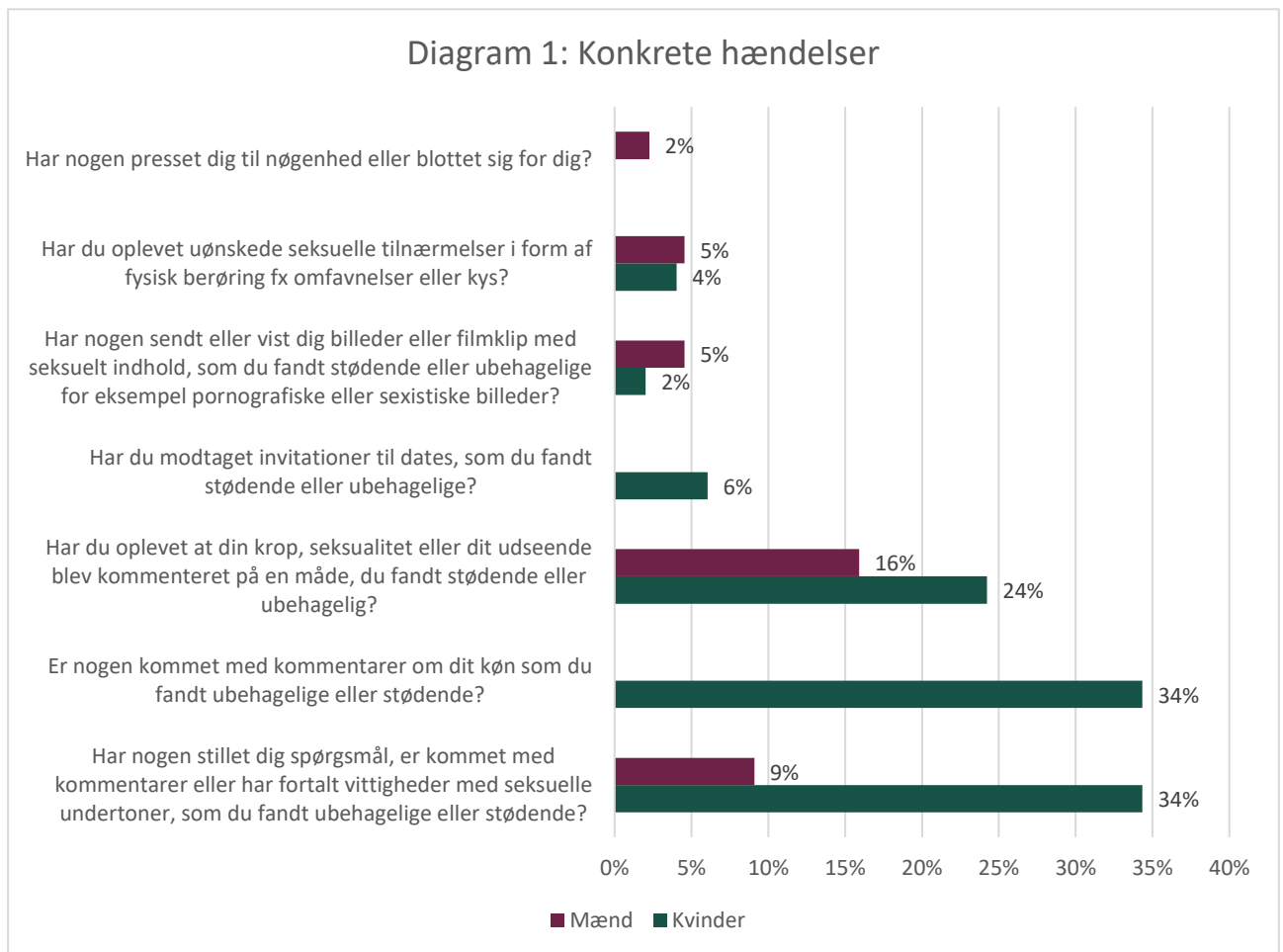
Hvis vi ser på svarene fordelt på mænd og kvinder (diagram 1), kan vi se, at de hyppigste hændelser for mænd er:

1. Har du oplevet, at din krop, seksualitet eller dit udseende blev kommenteret på en måde, du fandt stødende eller ubehagelig? 16 procent.
2. Har nogen stillet dig spørgsmål, er kommet med kommentarer eller har fortalt vittigheder med seksuelle undertoner, som du fandt ubehagelige eller stødende? 9 procent.
3. Har du oplevet uønskede seksuelle tilnærmelser i form af fysisk berøring fx omfavnelser eller kys? 5 procent.
4. Har nogen sendt eller vist dig billeder eller filmklip med seksuelt indhold, som du fandt stødende eller ubehagelige for eksempel pornografiske eller sexistiske billeder? 5 procent.

For kvinder er de hyppigste hændelser:

1. Har nogen stillet dig spørgsmål, er kommet med kommentarer eller har fortalt vittigheder med seksuelle undertoner, som du fandt ubehagelige eller stødende? 34 procent.
2. Er nogen kommet med kommentarer om dit køn som du fandt ubehagelige eller stødende? 34 procent.
3. Har du oplevet at din krop, seksualitet eller dit udseende blev kommenteret på en måde, du fandt stødende eller ubehagelig? 24 procent.
4. Har du modtaget invitationer til dates, som du fandt stødende eller ubehagelige? 6 procent.
5. Har du oplevet uønskede seksuelle tilnærmelser i form af fysisk berøring fx omfavnelser eller kys? 4 procent.

Diagram 1: Konkrete hændelser

Der er ingen, der har angivet at være udsat for følgende krænkelser:

- Er der uønsket blevet delt materiale med seksuelt indhold om dig online/digitalt (fx Instagram, Snapchat eller andre sociale medier)?
- Har nogen presset dig til nøgenhed eller blottet sig for dig?
- Har nogen tvunget dig til seksuelle handlinger (det kan fx være samleje, oralsex, analsex, tvungen onani)?
- Har nogen forsøgt at tvinge dig til seksuelle handlinger?

Eksempler på krænkelser

De følgende er eksempler på krænkelser:

Jeg oplevede en ældre mand til en firmafest, der lagde an på mange yngre piger, inklusiv mig selv. Samme mand havde til en anden fest nogle cigaretter, som han "lånte" til min kollega og veninde, men hentydede til, at hun så skyldte ham noget andet til gengæld. For at undgå situationen gav jeg min veninde cigaretter resten af aftenen.

Har fået en del lumre og seksuelle kommentarer fra en mandlig kollega. Det var kommentarer om mit udseende, og hvad han havde lyst til at gøre ved mig, hvis han havde været 20 år yngre (med seksuelle undertoner).

I et tidligere studiejob er jeg blevet inviteret ud af en kunde/chef 3 gange.

Jeg har været udsat for uønsket seksuel krænkelse en gang. Jeg blev taget på røven til en firmafest. Det var en mandelig kollega, som var projektansat. Jeg har modtaget ros for mit arbejde via Messenger kl. 03 lørdag nat, fra en redaktør, der ikke var min. Det er en lille ting, men jeg fandt det upassende.

Jeg stod bukket ind over et bord, mens jeg arbejdede, bag ved mig stod fire mandlige kollegaer, der kommenterede min numse. Ingen sagde fra men smågrinede bare. Jeg blev pludselig helt opmærksom på min krop mit i en presset professionel situation. Det er ubehageligt. Han har mere magt end mig, jeg var den eneste kvinde i rummet, og alligevel var det mig, der skulle sige fra.

Jeg har haft en kvindelig kollega, som i en periode ofte kommenterede på min påklædning og kunne finde på at sige 'den er godt nok udfordrende' om en helt almindelig sommerkjole, eller 'der er nogen der godt kan lide opmærksomhed'. Det stoppede dog, efter jeg konfronterede hende med det.

Vi var en flok nye praktikanter, som blev oplyst af de gamle praktikanter om, hvem man skulle undgå til årets julefrokost.

Jeg har kun oplevet en ting, mens jeg har været i praktik, jeg har arbejdet sammen med en del kvinder, og til en julefrokost blev jeg advaret mod en specifik mand, og senere på aftenen pindede han mig ud og rørte rigtig slibrigt ved mine hofter, først tænkte jeg, det var mærkeligt, først nu har jeg tænkt, det var mega upassende – det var ikke ok, det var ubehageligt, de andre havde advaret imod ham.

HVEM HAR KRÆNKET PRAKTIKANTERNE

Vi har spurgt de studerende, hvem der har udsat dem for hver enkelt af de forskellige typer hændelser. Resultaterne viser, at det er i overvejende grad mænd, der har udsat både mænd og kvinder for hændelserne. Nedenstående tabel 3 viser fordelingen på, hvilken relation der var mellem praktikanten og den, der har udsat praktikanterne for hændelserne, samt om det er en mand eller kvinde. Der har været muligt at angive mere end en person pr. hændelsestype. Tallene viser at mens ni kvinder har udsat praktikanter for hændelser, er antallet af mænd 149. Det er særligt ledere og kollegaer, der har udsat praktikanter for hændelser.

Tabel 3: Hvem udsatte dig og hvilket køn havde de?	Mænd	Kvinder
Min nærmeste leder	14	1
En anden leder	25	2
En kollega	74	6
En kilde	19	
En ekstern samarbejdspartner	12	
Anden/andre	5	

HVOR HAR DE KRÆNKEDE VÆRET I PRAKTIK?

Vi har i undersøgelsen spurgt til type af praktiksted. Når vi analyserer på køn/hændelser/praktiksted, kan vi se, at kvinder, der har været i praktik hos TV/radio/produktionsselskab hyppigere har været udsat for hændelser (Tabel 4): 46 procent af de 44 kvinder, der har været i praktik der, har været udsat for hændelser 2-5 gange i deres praktiktid, mens 7 procent har været det månedligt.

Tabel 4: Hvor har du været i praktik krydset med hændelser (Kvinder)	Ja, en gang		Ja, 2-5 gange		Ja, månedligt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Dagblad/mediehus/nyhedsbureau (29 personer)	7	24 %	8	28 %	1	3 %
TV/radio/produktionsselskab (44 personer)	6	15 %	19	46 %	3	7 %
Andre praktiksteder (29 personer)	3	10 %	4	14 %	0	0 %
Total	16	16 %	31	31 %	4	4 %

Hvis vi ser på mændene, er det hos TV/radio/produktionsselskab, der er flest mænd, der har været udsat for enkeltstående hændelse. Men hvis vi ser samlet på enkeltstående og hyppigere hændelser, er der lige så mange, der har været udsat hos Dagblad/mediehus/nyhedsbureau.

Tabel 5: Hvor har du været i praktik krydset med hændelser (Mænd)	Ja, en gang		Ja, 2-5 gange		Ja, månedligt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Dagblad/mediehus/nyhedsbureau (19 personer)	4	21 %	1	5 %	1	5 %
TV/radio/produktionsselskab (19 personer)	5	26 %	0	0 %	0	0 %
Andre praktiksteder (6 personer)	1	17 %	0	0 %	0	0 %
Total	10	23 %	1	2 %	1	2 %

HVEM TALER MEN MED OM DET?

Vi har i undersøgelsen også spurgt til, om praktikanterne har talt med nogen om deres oplevelser i praktikken. Der var mulighed for at give flere svar. Svarene viser ret klart, at hverken det formelle system på arbejdspladserne i form af tillidsrepræsentant, arbejdsmiljørepræsentant eller leder er den, man går til med sine oplevelser (tabel 6). Heller ikke studiestedet er et sted, praktikanterne går hen med deres oplevelser.

Tabel 6	Kvinder		Mænd		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Jeg har ikke talt med nogen om det	9	9 %	4	9 %	13	9 %
Kæreste, ægtefælle eller anden familie	23	23 %	0	0 %	23	16 %
En kollega på praktikstedet	13	13 %	3	7 %	16	11 %
Ledelsen på praktikstedet	2	2 %	0	0 %	2	1 %
Tillidsrepræsentant eller arbejdsmiljørepræsentant på praktikstedet	1	1 %	0	0 %	1	1 %
En anden praktikant	18	18 %	4	9 %	22	15 %
Læge eller psykolog	1	1 %	0	0 %	1	1 %
Politiet	0	0 %	0	0 %	0	0 %
En medstuderende	16	16 %	2	5 %	18	13 %
En underviser eller praktikvejleder på mit studiested	1	1 %	0	0 %	1	1 %
Andre	5	5 %	1	2 %	6	4 %

VIDNER

Vi har i undersøgelsen spurgt til, om de studerende har oplevet, at enten en anden praktikant eller kollega har været udsat for seksuel chikane på praktikstedet. Samlet set angiver 30 procent af respondenterne, at de har oplevet det – 26 procent en enkelt eller 2-5 gange. Der er noget, der tyder på, at kvinder oftere end mænd oplever, at andre bliver udsat for seksuel chikane, 33 procent af kvinderne svarer, at de har oplevet andre blive udsat for seksuel chikane, mens det er 23 procent af mændene.

	Kvinder		Mænd		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja, en gang	18	18 %	3	7 %	21	15 %
Ja, 2-5 gange	11	11 %	5	11 %	16	11 %
Ja, månedligt	3	3 %	2	5 %	5	3 %
Ja, ugentligt	1	1 %	0	0 %	1	1 %
Ja, dagligt	0	0 %	0	0 %	0	0 %
Nej	54	55 %	32	73 %	86	60 %
Ved ikke	12	12 %	2	5 %	14	10 %
Total	99	100 %	44	100 %	143	100 %

Eksempler fra de kvalitative interview

Mine besvarelser, der tilkendegiver uønskede kommentarer/oplevelser mm., har primært drejet sig om sexistisk/lummer humor på arbejdspladsen. Desuden har jeg været vidne til værre ting, som fx en mands omtale af en anden praktikants bryster foran hende, samt en gammel mandlig ansat, som forsøgte at følge med en ung kvindelig ansat ud på toilettet under en julefrokost, selvom hun tydeligvis ikke lagde op til noget.

I kunne også spørge ind til de ting, man hører i krogene/bliver advaret om af andre kvinder. Der har jeg hørt en del og ved også, hvilke mænd på redaktionen der er nogle af dem, der kan være over grænsen. Synes det er et vigtigt aspekt at have med, da det ikke ligefrem bidrager til tryghed på arbejdspladsen.

I et socialt arrangement efter arbejde, hvor der blev indtaget alkohol, var en af mine kvindelige medpraktikanter udsat for seksuel chikane af en fulltidsansat kollega fra en anden afdeling. Selvom hun tydeligt sagde til ham, at han skulle stoppe med at røre ved hende, fortsatte han med at æ hende på ryggen og komme med seksuelle bemærkninger. Han lagde hånden på hendes baller og kørte fingeren ind mellem min kollegas baller. Det blev pointeret over for ham i situationen, og der blev sagt, at han skulle holde op. Episoden blev berettet om til vores leder og praktikantvejledere, men der er efterfølgende ikke sket mere.

En af mine kvindelige medpraktikanter blev uden at hun ville det kysset af en chef til en firmafest. Hun har var meget beruset.

Gode råd til uddannelsesinstitutionerne fra de studerende:

Skolen bør i det praktikforbedrende forløb tage det op, og det skal gøres klart, at det sker, for det sker, det er der ingen tvivl om. Det skal indarbejdes i praktikantaftalen, at medierne skal overholde det her. Der er en oplæringsperiode i praktikken, hvad gør man, hvis man bliver udsat for noget, hvad enten det er fra kilder, medarbejdere – hvem skal man gå til, det skal gøres helt klart for alle, hvordan det skal gribes an.

Der er et problem, det skal gøres klart for de studerende, at den risiko er der. Der skal være en person på uddannelser, der er klar til at tage imod de personer, der har de oplevelser, i stedet for det er de studerende, der skal tage kontakt til en redaktør eller kollega, så kunne det gå igennem uddannelsesstedet, så man som praktikant ved, man har nogen i ryggen. Det kunne være fint, hvis det var en del af intro op til praktikforløbet, det kunne være fint, hvis der, der var en information om, at det sker, det er ikke acceptabelt, og når det sker, skal I komme til os.

Jeg startede med at læse, da #MeToo kørte første gang, og tænkte ikke, det var noget, der ville ske for mig. Der skal ikke gøres forskel på mænd og kvinder, men måske skal der være en ekstra dag for kvinder, som optakt til praktik, eller en mail med information om, hvordan man skal håndtere det. Måske mere praktikorganerne i det hele taget, uddanne praktikantvejlederne på praktikstederne i, hvordan man håndterer det, gøre nye praktikanter opmærksom på, hvordan man håndterer det, det samme sker jo når man har været ude hos en voldsom kilde. Vi talte slet ikke om det, før vi var ude i praktik.

Uddannelserne og Journalistforbundet burde fortælle, at det er der ok at være opmærksom på de her ting. Man er spændt på praktik, det er ærgerligt at blive skræmt på forhånd, men vi skal vide, hvad vi skal gøre, hvis det skulle ske – eksempler på hvad der er over grænsen.

Der kan laves en konkret handlingsplan for, hvad man skal gøre, hvis det sker. Så man kan handle på det, der sker. Vi skal have at vide” Hvis det sker skal I ringe til XXX”, vi ved hvem vi skal ringe til mht. stress eller lign, men der skal udpeges, hvem man skal ringe til, hvis der er sexisme.